

Н.П.Кирильчук- асистент кафедри сценічного мистецтва і хореографії

Навчально-наукового Інституту мистецтв

Прикарпатського Національного університету

Імені Василя Стефаника

Народно-сценічний танець у формуванні фахових умінь майбутніх хореографів

У науковій статті автор висвітлює проблему викладання народно-сценічного танцю у вищих навчальних закладах педагогічного та мистецького спрямування аналізує методику його вивчення на всіх етапах підготовки хореографа.

Наукова стаття рекомендована для студентів та викладачів вищих навчальних закладів, керівників самодіяльних хореографічних колективів.

Ключові слова: народний танець , педагог-хореограф , професійна підготовка, творчий потенціал.

In the scientific article the author reveals the problem of teaching folk dance at higher pedagogical and art establishments; analyses of methods of its studying on all the stages of training of choreography teachers.

The scientific article is recommended for students and tutors, for instructors of children s choreographic groups.

Key words: folk dance , choreography teacher , professional preparation, creative potential.

Народний танець , як і інші види народної творчості, розвивався протягом всієї історії народу, збагачуючись новими виразними засобами. Від свого первісного обрядового виду народний танець пройшов тисячолітній розвиток, він ускладнювався, наповнювався новими рухами, супроводжувався піснями, тобто органічно поєднувалися слово, музика й танець.

Недостатньо вивченим є процес переходу обрядових танців у народні. З прийняттям християнства обряди роздвоїлися. Частина збереглася у народі як обрядово-народні танці, а частину перейняли професійні танцюристи. Уже в

XIV ст. з'явилися перші ознаки відокремлення театрального (сценічного) танцю від побутового, його перетворення у самостійний вид мистецтва, що передувало створенню класичного балету. Одночасно було відкрито професійний навчальний заклад для підготовки танцівників - хореографічний технікум, який пізніше був реорганізований у хореографічне училище. Вивчаючи танці різних народів, їхній стиль та манеру виконання, студенти набували знань, необхідних для творчого сприйняття і емоційного відтворення художніх образів [2,с.3], але системи підготовки характерних танцівників не було.

В 90 – х роках 19 ст. О. Ширяєв з власної ініціативи спробував створити і записати екзерсис народно - сценічного танцю . На основі цієї праці ввелись уроки характерного танцю у двох старших класах Петербурзької балетної школи. Поступово народно – сценічний танець сформувався в навчальну дисципліну , і його включили в програми інших хореографічних училищ. Значущою подією стала поява книги А. Лопухова, О. Ширяєва , О. Бочарова «Основи характерного танца» , яка була видана в 1939 р. Саме ця праця, що виникла в результаті накопиченого досвіду і стала першим підручником у викладанні народно-сценічного танцю. [4]

Великий внесок у розвиток методики викладання народно - сценічного танцю зробила професор Т. Ткаченко, яка розвинула методику Лопухова, Ширяєва , Бочарова і на основі власного досвіду видала фундаментальні праці «Народный танец» (1967р.) і « Народные танцы»(1981р.).

Так, в 1966 році опубліковано навчально-методичний посібник з народно-характерного танцю автор якого А.Н.Блатова.

В 1972 році видана книга відомої танцівниці і педагога Н. Стуколкіної «Четыре экзерсиса».

В Україні послідовником викладання народно – сценічного танцю був педагог Є. Зайцев, який видав підручник «Основи народно-сценічного танцю»(II частини 1976р.).

Процес подальшого удосконалення системи викладання народно-сценічного танцю продовжується і сьогодні. Прикладом цього є навчальний посібник «Народно-сценічний танець : груповий розподіл вправ біля станка» який виданий у 2008 році В.О. Каміном.

Протягом двох століть накопичений великий досвід з теорії та практики викладання народно-сценічного танцю , доведено необхідність системного вивчення й удосконалення його. «Система постійного фізичного і танцювального екзерсису , навіть методично недосконалого , завжди буде продуктивнішою випадкових «натаскувань» окремих рухів характерного танцю[5,с.33].

Сьогодні предмет народно - сценічний танець у вузах спрямований на професійну підготовку хореографа і передбачає планомірний , цілеспрямований процес навчання протягом чотирьох років і складається із сукупності теоретичних, практичних , індивідуальних занять , а також самостійної роботи студента.

Теоретичний курс передбачає ознайомлення з культурою та історією танцювального мистецтва тієї країни, танці якої вивчаються на практичних заняттях та опрацювання питань, пов'язаних із формуванням системи викладання народно-сценічного танцю.

Практичний курс передбачає вивчення та оволодіння методикою виконання вправ біля станка і на середині залу та опанування танцювальними етюдами. До практичних занять слід віднести роботу над етюдами з репертуару провідних професійних ансамблів , а також характерних танців із балетних вистав , які дають багатий матеріал для виховання культури тіла, технічної віртуозності та виразності танцю, прищеплюють вишукану , академічну манеру виконання . Балети Чайковського , Глазунова, Деліба, Мінкуса, Адана у постановці видатних балетмейстерів Маріуса Петіпа, Михайла Фокіна, Лева Іванова, Олександра Горського, у творчості яких значне місце посідає характерний танець, становлять класичну спадщину. На заняттях доцільно вивчати мазурку, іспанський танець, чардаш з балету «Лебедине озеро», іспанський танець з

балету Глазунова «Раймонда», танці з опери Глінки «Іван Сусанін», половецькі танці з опери Бородіна «Князь Ігор», танець басків з балету Асафєва «Полум'я Парижу». [3,с.7].

«Важливою умовою досягнень успіхів у формуванні професійних навичок є правильне виконання танцювальних рухів. Організм танцівника, підпорядкований умовам системного тренажу, удосконалюється. Постійний розвиток цієї «правильності» створює досконалу в розумінні «скульптурності» форму тіла і сприяє точному виконанню танцювальних дій»[1, с.126].

Відпрацювання складних технічних елементів, та підготовка студентами власних вправ біля станка, комбінацій та цілих етюдів відбувається на індивідуальних заняттях.

Навчання - безперервний процес. Він не закінчується на лекції чи на практичному занятті – це перш за все самоосвіта, самостійна робота. Студент, який хоче якомога краще оволодіти професією, має добре зрозуміти, на занятті викладач навчає як вчити, наголошує на тих ключових істинах , які пробуджують у молодій людини потяг до поглиблення і удосконалення усіх цих знань і навиків. [6,с.11].

Перед сучасною хореографічно-педагогічною наукою стоїть ряд актуальних питань, вирішення яких визначатиме пріоритети та перспективу оновлення та подальшого розвитку хореографічної освіти. Серед них – питання вдосконалення моделі спеціаліста майбутнього хореографа, яка повинна відповідати вимогам інноваційної педагогічної науки і практики, її методологічним теоретико - методичним пошукам та їх узагальненням.

Означені вимоги передбачають , насамперед , високий рівень особистісно-професійної зрілості майбутнього хореографа , який поєднуватиме у собі значний духовний , інтелектуальний та творчий потенціал особистості.

До основних методів особистісно- творчої взаємодії належить:

- педагогічна діагностика для виявлення творчого потенціалу (хореографічних здібностей, темпераменту тощо);

- креативність (розвиток творчої самостійності, творчої активності, емоційної саморегуляції, хореографічного мислення, творчої уяви тощо);
- комунікативність (так у вузівській практиці спостерігається неузгодженість між процесом оволодіння чисто виконавськими вміннями й навичками та професійно - комунікативними спрямуваннями);
- творча співпраця педагога і студента, що передбачає спільну мету - формування професіоналізму на основі творчої особистості.

На основі узагальнення з'ясовані педагогічні умови формування фахових хореографічних умінь студентів, зокрема:

- активне залучення до художньо-творчої діяльності, що систематично здійснюється у різних видах і формах групових занять;
- індивідуалізація навчання;
- взаємодія колективної та індивідуальної форми навчання;
- організація самостійної роботи студента.

Отже, опанування народно - сценічним танцем допомагає розвивати студента - хореографа фізично, удосконалює його координацію, зміцнює м'язово - руховий апарат, виховує витривалість. Крім того ці заняття допомагають оволодіти стилем, манерою, характером різних танців, тобто збагачують виконавські можливості студента, формуючи особливі професійні якості і навички майбутніх фахівців – хореографів.

Література:

1. Блок Л.Д. Классический танец. История и современность.- М.:Искусство,1987.- 556с.
2. Гусев Г.П. Методика преподавания Народного танца./упражнения у станка/.- М.: Гуманитар.изд.центр ВЛАДОС,2005.- 207с.
3. Зайцев Є. Основи народно – сценічного танцю.Ч.1- К.,1975.- 223с.
4. Лопухов А.,Ширяев А., Бочаров А., Основы характерного танца - Л.- М.,1939.-187с.
5. Камін В.О. Народно-сценічний танець:груповий розподіл вправ біля станка:навч. Посіб.-К.:ДАКККиМ, 2008.-151с.

6. Таранцева О. Педагогічні умови формування хореографічних умінь майбутніх учителів// професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів: (Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції).- Полтава.:ПДПУ імені В.Г.Короленка.-2000.